

Ese de done ori in septimana: Joi-a si Dominec'a; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori in septimana.

Pretinlu de prenumeratiune
pentru Austria:

pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patrariu	2 " " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	12 fl. v. a.
" diumetate de anu	6 " " "

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de-adreptulu la Redactiune Ungargasse Nr. 23, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce priveacu Redactiunea, administratiunea seu speditur'a; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi era cele anonime nu se vor publica.

Pentru annee si alte comunicatiuni de interesu privat — se responde cate 7 cr. de linia; repetiri e se facu cu pretiu scadutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pent. una data, se antecipa.

Pesta, 13 25 septembrie 1869.

Estinderea Prussiei este necadiu mare pre capulu diplomatiei francesci, carea se teme cumca prin acest'a si va perde primatul in Europ'a.

De aceea, Imperatul Napoleone cu ai sei, dupa ce cant'a se permiu, forma rea confederatiunii nordice niemtiesci sub egemonia prusca, cerca totodata ca riulu Menu se remana pentru pururia margine acestei confederatiuni.

Oficiosele francesci se respicara si mai lamuritu, ca delocu ce Prussi'a va trece Menu pentru a-si estinde confederatiunea sa si a supr'a Germaniei de mediadi, Franci'a va considera acest'a de unu casu de batalia.

Intr'aceea niemtii lucra pentru estinderea confederatiunii, seu mai bine disu pentru unitatea nationala niemtiesca. Ar fi si prochiamat'o de lungu timpu, deca nu portau frica de Franci'a.

Acum inse vediendu-lu pre Napoleone morbosu, ei cugetara ca e momentulu bine venitu pentru realisarea aspiratiunilor lor.

Fecera vorba ca in 24 septembrie, cuventulu de tronu cu care se va deschide in Carlsruhe diet'a tierii Baden, se dechiare anessarea la confederatiune; Menu ar fi fostu pestrecutu. Franci'a ascult'a plina de ingrigire.

Eca ieri se deschise diet'a. Cuventulu de tronu areta dorintia de alipire, dar anca nu dechiara anessarea definitiva. Diplomati'a francesca pote cant'a dosso logi'a de bucuria.

Canta si nu pre, caci cestiunea e numai amenata dar nu deslegata.

Ne ocuparamu inadinsu de acest'a cauza, caci este in miniatura o copia fidelu mai a intregi situatiuni europene. Precum Germani'a, pentru a-si ridic'a capulu, ascepta momentulu in care se poticnesca Napoleone, astu-feliu Itali'a ascepta poticnirea Papei; policii a Rusiei; dani unu picu de complicatiune Prussiei pentru ca densi se revinde drepturile natiunitatei scandinave din Schleswig si Holstein; crestini din Turci'a unu picu de necadiu Sultanulu cu viceregele scl. scl.

Foisióra.

Despre urdirea omului.

(Discursulu lui Carolu Vogt la 21 sept. in reuniunea naturalistiloru din Innsbruck.

Mai nainte numai archeologii se ocupau de istoria urdirii omului, si o tractau ca meseria. Inse de candu si paleontologii si anatomii s'au apucatu de studiulu acest'a, s'a facutu lumina. Voiu present'a rezultatele castigate in Congresulu din Copenhaga, impartindu-mi discursulu in trei parti. Antaiu voiu se vorbescu despre vechimea genului omenescu. Inca de multu legendele familiare au incetatu d'a ne indetuli. Acum s'a demonstratu ca etatea omului e forte nalta; s'a demonstratu ca in Europa, mai alesu in Francia de catra apusu, in Anglia, in tierile de la Marea-mediterana au existatu omeni intru unu timpu candu vietuiiau pe acolo animale ce acum au peritu de totu, ca a existatu omulu candu se afl'a in Europ'a elefantulu, mamutul, ipopotamulu etc. s'au aflatu in un'a si aceasi patura de pamentu remasite de omeni si de instruminte lor la unu locu cu remasitie de la numitele animale. Inse urme de omeni se potu areta in pature si cavernefora ca se potemu afla aci osaminte de omeni seu instruminte; cu esactitate potemu demonstra de pe osale animaleloru ce se afla ca ore le-au tratatu omeni ori animale. Etatea existintiei omului se urca peste strafra marea cea mai noua ce a suferitu Europ'a. De

Ici asupritori, portandu frica si grige de sustinerea tronului lor, col'e asupriti ce cu doru ascepta momentulu ca se-si prochiamu si ei demnitatea de omu, ce pana aci neincetatu li fu lovita.

Europ'a e pre unu vulcanu. Erumperea lavei si a focului e numai cestiune de timp, de momentu.

Federalismulu in Austri'a.

De candu Austri'a se lupta a se reconstitu si ea pre base constitutiunali, i s'au recomandatu felurite sisteme de reconstituire, si intre acestea desclinitu federalismulu atrase din capulu locului atentiunea romaniloru.

Avemu deci totu cuventulu a ne ocup'a de fasele prin cari trece acest'a sistema, desclinitu a ne intreb'a cum o splica corifeii ei? si apoi in catu pote se viza la socota intereselor romanesci?

In 1848 marele Palacky ni splic'a acest'a sistema ast-felu ca: e federarea tuturor natiuniloru dintru imperatia; adeca, cate natiuni, atate se fie corpurile politice autonome din cari se se compuna monarchi'a. Romanii atunci gasira ca asemenea federatiuni natiunali corespondu deplinu intereselor nostre, si dreptacea ceruramu la rondulu nostru ca toti romanii dintru imperati'a austriaca se se constitue intr'unu singuru corpu politicu, cu guvernulu natiunale scl.

Dupa diplom'a din 20 optobre 1860, federalistii dederu cauza ca-e punga ca-e toca si ca dara nu se mai pote federarea natiuniloru, ci se fie federarea tieriloru. Aderinti'a romaniloru scadiu, caci din autonomi'a tieriloru, noi numai in Transilvani'a mai poteamu trage ceva folosu. De aceea, sistem'a si gasia credinciosi la romanii mai numai in Transilvani'a.

De duoi ani in coci, federalismulu si schimb'a program'a pentru a doua ora, introducendu acum federarea grupelor de tiera. Acest'a este fasea actuala a sistemei, asi'e o propuse Smolka, corifeulu federalistiloru poleci (carele e in contielegere cu cei lalti federalisti) in 18 l. c. in diet'a din Lemberg. Aceste grupe sunt

atunci s'au schimbatu tote referintiele climatice. Intregulu tienutu de la Marea-mediterana a fostu despartitu de Africa prin mare, unde e astadi desertulu Sahar'a. Gibraltarulu si Bosporulu aveau alte tete, la marea baltica era o mare inghiatiata, Finlandi'a forma o insula cu Svedia si Norvegia deca cumva nu era impreunata cu Danimarca; Franci'a era impreunata cu Angli'a. La rezultatele acestea am ajunsu prin scrutarea periodulu rangiferu. Rangiferulu etc. se afl'a in Europ'a centrala, aici crescea muschiulu, aici era geru mare. Ce remane de creditu dupa scrutarile acestea din traditiunile vechie despre 6—10,000 ani? acestea sunt numai unu stropu in marea timpulu, ce a trecutu de la ivirea omului pe pamentulu europenu.

Scrutarile inse ni areta si aceea cum s'a latitu genulu omenescu peste Europa. Pan'acum s'au aflatu urme de omeni, la olalta cu osaminte de animale perite, numai in partile apusene. Periodulu rangiferulu ne duce mai departe, — in Sueti'a. Asi'e-dara e probablu ca emigratiunea omului s'a inceputu in tierile Marii-mediterane, la apusu, si s'a latitu catra medianopte spre regiunile muntose ale Europei.

Mai departe avemu se consideramu desvoltarea culturei si civilizatiunei acelu omeni, ce s'a demonstratu din paturile pamentului, si anume avemu se asemenamu starea de atunci cu cea de acum. Deca asemenamu, in museulu etnologicu din Copenhaga, colectiunea de instruminte ale eschimiloru cu cele aflate in Franci'a

4. si a nume: 1, Tierile coronei lui Stefanu; 2) Tierile niemtiesci ereditarie; 3, Tierile coronei lui Wenceslas; 4, Galiti'a cu Bucovin'a. Fie care grupa se aiba unu guvernulu autonomu, nedependinte in afacerile sale interne, si tote patru se fie solidarie intre sine; era despre afacerile imperatiiei se decida intr'o reprezentantia comuna.

Este invederatu de aci cumca federalastii de astadi, nu numai ca ne lasa pre noi si mai departe in steapanirea elementulu ungurescu, ci inca tindu se ni imbuca si Bucovin'a, unic'a tiera romanesc'a ce ni-am potut'o scapa din nesatiós'a gura a dualismului.

Convine acest'a sistema interesului nostru? Nu, nu Dómne!

Carea deci se fie procedur'a nostra in fati'a acestoru tendintie ale federalistiloru?

In Bucovin'a, federalistii pamenteni trebuie combatuti ca pre nisce tradatori de patria. Sunt tradatori cei ce vor ca tier'a loru s'o supuna altei tieri. Se pote ca federalistii vor promite clementului romanu multe bune de la sistem'a lor, inse ce-e in mana nu e mintiuna.

Noi romanii dintru imperati'a ungurului, vom simpatisa cu federalistii, inse exceptiunandu Bucovin'a caci nu vremu s'o sacrificamu de dragulu nime-nui. Noi, cari ne luptamu pentru dreptulu nostru natiunale, simpatisamu cu fiecare poporu ce se lupta pentru asemenea cauza adeca pentru alu seu bunu dreptu natiunale. Aceste caut'a se fie marginile simpatiei nostre cu federalistii. Aceste margini nu le potemu pestrece, pana se adoptamu intr'ega program'a lor, ci remanemu pe terenulu proieptulu de lege alu deputatiloru nostri natiunali.

Diferenti'a intre procedur'a nostra si a celor'a din Bucovin'a, nu contine neci o neconsecintia, caci diferescu numai medilócele, inse scopulu ni remane tuturor'a unulu si acel'a si pururia: salvarea intereselor natiunitatei romanesci.

Dupa Ddieu, natiunitatea ni este antaia. Tote cele lalte sunt lucruri secundarie.

apusena, unele sunt asi'e de asemenea in catu usioru le poti schimb'a; de aceea urmeza conclusiunea ca poporul acel'a a traitu ca eschimi. Cari sunt rezultatele acestoru scrutari? Omeninea a portatu lupta grea pentru existintia sa; a fostu de totu selbaticu, protoparintii nostri au fostu selbatici in celu mai strinsu intielesu, ei erau inca inferiori selbaticiloru ce-i cunoscemu, d. e. Australiloru. Mereu, mereuasi, in restimpu forte lungi, si-facu cale cultur'a si civilizatiunea, si numai tardu paresira poporale viet'a nomadica.

Se constata ca strabunii nostri ce erau selbatici, erau totodata si antropofagi (mancatori de omeni). Acest'a antropofagia inse era in legatura cu desvoltarea ideiloru religiuaric. Mai antaiu mancau pe neamici, credendu ca prin acest'a castiga curagiulu si puterea lor, mai tardu mancau numai organele, ce contiencau acele iusuriri. Dupa ce omulu a antropomorfatu (l'a intrupatu) pre Ddieulu seu, l'a mancatu si pe acest'a, spre a se identifica cu elu.

In progresulu civilizatiunei au avutu mare influentia comerciulu, medilocu puternicu a fostu cunoscerea metaleloru. Potemu demonstra cari orasie de fabricatiune si cari cai comerciale erau cunoscute in timpii cei mai vechi. — Civilizatiunea inse n'a venitu din Asi'a cum se invetia in tote scolile, ci a venitu din Afric'a, totu asi'e neci plantele de cultura n'au venitu din Asi'a, ci din Afric'a, in parte mare din Egiptu.

Cari scrutari se tienu de istoria urdirii?

Congresulu de pace.

Siedinti'a din 17. septembrie,

fu la inceputu secreta, in carea se desbath starea cassei si modulu primirii membriloru in venitoriu, apoi urma siedinti'a deschisa.

Bansake Hanke (polecu): De órace liga nostra a prochiamatu principiulu despre nedependenti'a poporaloru, nu pote se-lu paresesca neci in caus'a poleca neci in cea orientala. Se afirma cumca caus'a orientulu ar fi lupt'a intre cruce si semiluna, dar nu e asi'e, caci astadi nu mai sunt lupte de religiune; aci anca e vorba numai despre nedependenti'a natiuniloru. Despre Austri'a smintescu cei ce credu ca se guverna cu principiu liberali, caci intr'acesta imperatia domnesce numai o minoritate niemtiesca. Principiulu se remana principiu si aici: am prochiamatu nedependenti'a poporaloru. Redandu natiuniloru autonomiele natiunali, jalusi'a natiunala delocu va inceta d'a mai fi pedeca in calea federarii poporaloru. Restituirea Poloniei este unic'a stavila ce s'ar opune cuceririloru rusesci. In comitetulu ligei s'au escatu doua pareri in asta privintia: majoritatea propunea una comisiune carea anume se studieze caus'a poleca; minoritatea, desi este asideria contraria batalieloru, totusi permite doue resbele, unulu pentru Polonia, cel'a laltu pentru poporale din orientu.

Sonnenmann se supera ca vede caus'a cehica la ordinea dilei. Precum Franci'a e nedespartibila, asi'e si Germani'a, era Boemi'a aparmai tiene la Germani'a. Bismark lucra prin cehi in Boemi'a.

Montane: Turci'a si Austri'a, sunt amenadue in agonia de óorte. Numai diplomati'a tiene sufletulu in ele. Ce vom puca in totulu acestoru imperati? despre acest'a trebuie se ne ingrigimu, fiindu ca diplomati'a nu-si bate capulu cu altu ceva, de catu ca cum ar pote se li dee poporaloru domni. Organizatiunea cea mai buna este federalismulu. Se se infintieze o federatiune a slaviloru de nordu, alt'a a celoru de sudu, a croatiloru scl. Ungari'a trebuie desfacuta, caci ea astadi nu se ingrigesce de catu numai cum se franga si se magiariseze pre cele lalte natiunitati. Propune ca liga se dechiare simpati'a sa pentru nisutiunile poporaloru slave, si sesi dechiare despretiulu pentru tirani'a turcesca, austriaca si rusesca.

Bansake Hanke: La cuvintele lui Sonne-

Pocutulu are dreptu candu dice: Omulu cresce cu scopurile lui; desi nu cresce omulu intregu, totusi crescu — creerii. De ei se ocupa anatomi'a. Antropologi'a sta departe in apoi cu scrutarile ei fatia de scrutarile a supr'a animaleloru; d. e. cu multu mai putienu sunt cunoscute rasele omeniloru de catu rasele simieloru (moimeloru). S'a constatau inse ca omulu si caracterulu seu se apropia cu atatu mai multu animaliloru, si anume celor'a lui mai asemenea, cu catu e mai mica desvoltarea lui.

Scrutarile ni areta mai departe ca si omulu casi cele lalte organisme sta in legatura cu evenimintele si nu e rezultatulu unui actu isolatu alu creatiunei. Strabunii lui jacu inmormentati in paturile pamentulu cu forme mai diferite, de cum le vedemu astadi. Cu incetulu numai a primitu caracterele ce lu infatisieza astadi ca omu, d. e. formarea cercului genelor, falciloru etc., mereu s'a naltiatu fruntea, ascutitu capulu etc. pana s'a apropiatu de form'a ideala frumosa a omului. Deca e acest'a rezultatulu lucrulu spiritualu ce-a desvoltatu omulu in lupt'a pentru existintia sa, atunci mai dicu in fine un'a: Cu ce luptamu? Nu ne luptamu cu bratiulu, nu cu piciorulu, ne luptamu cu creerii.

Deca in tota d'a nisuiumu, a desvolt'a creerii, cum invetia Darwinismulu, atunci vom transplant'a in generatiunea viitoria iusuriri ce-i vor usura lupt'a.

Perfectiunarea propria a omului depinde de la elu insusi, asi'e si ajungerea scopulu.

mann observu că dacă lig'a recunoscce principiulu nedependintiei natiunale, atunci nu-lu pôte deneg' neci cehiloru.

Vogt: Se simplificămu cestiunea: Cestiunea cehica s'ò inlocuim cu „cestiunea esistintiei monarchiei austriace.“ Bine dise Sonnemann că se nu-i facemu lui Bismark indomana, dar mi se pare că neci lui Beust (aplause).

Longuet recunoscce urgintia causei polece, dar se teme de aristocratia poleciloru.

Simon: In asta cauza, se sperămu de la constelatiunea europăna. Noi se nu provocămu batalia, dar se lasămu ca s'ò provôce inimicii nostri prin smintele loru.

(Se primesce propunerea lui Sonnemann. Alui Montanc se respinge pentru cuventulu că acea simpatia se întielege de sine.)

Dupa mediadi se rencepe siedintia.

Quinet: Amici ai libertatii si a pazei! Duoi ani de candu am apelatu la consciintia umana, si astadi sunteti in numeru frumos; lumea si vede renvierea sa morala. Pacca este interesulu numai alu poporaloru, interesulu principiloru este batalia; de aceea densi armăza poporale, unulu in contr'a altuia, pe Germania in contr'a Francei, pe Rusia in contr'a Poloniei si pe Francia in contr'a tuturor'a. Guvernele nu lucra de catu a mistifica poporale. Responditi inse lumina, si va fi pace intre voi (aplause).

Urmăza desbaterea cestiunei sociali. Nu presenta nemica nuou.

Siedintia din 18 septembrie.

Se continua desbaterea de ieri. Ivindu-se propuneri multe, ié cuventulu *Leconnier* referinte comitetului centrale: „Considerandu că comitetulu centrale, din lips'a de timpu n'a potutu studiá seriós'a cestiune sociala, deci se se puna la ordinea dilei pentru congresulu venitoriu, pre candu o va studiá o comisiune emisa din sinulu comitetului centrale.“ (Se primesce).

Edgar Quinet asterne congresulu salutare de la reuniunea lucratoriloru din Milanu.

Se alege comitetulu centrale: Stefani (italianu), Hanke (polécu), Jollissaint (suitieranu), Petit Portolet (francesu), Goegg cu muierea sa (niemti), presiedinte Barni.

Despre includerea solen'a a sesiunei, primesce cuventulu

Victor Hugo: Ca presiedinte onorariu, am cuventulu de pe urma; asiu dori se vi-lu facu placutu. Erá la 1849 in 24 aug., aniversari'a nóptei lui Vartolomei, candu cel'a ce este presiedinte ligei nóstre aici in Lausan'a, provocă pe unu preotu catolicu si altulu protestantu ca se se imbratisicze. Catholicismulu cu protestantismulu se imbratisiara. Numai cateva dile ne despartu de 22 septembrie, e aniversari'a unui evinémentu mare: In 22 sept. 1792 pronunçia despotismulu cuventulu seu de pe urina, éra republic'a francésca pronunçia cuvintele prime ce fusera: libertate, egalitate, fratieta. In presér'a aniversariei acesteia vi dicu si eu: „Imbratisiati-ve! republicani si socialisti, uniti-ve!“ — Inimicii nostri dicu: „Socialismulu se impaca cu imperati'a.“ Ast'a nu e adeveratu. Inimicii nostri dicu: „Republicanii nu vreu se scie nemicea despre socialismu.“ Ast'a nu e adeveratu. Ce e socialismulu si ce republic'a? Socialismulu asecura viétia, republic'a dreptulu. Socialismulu l'educa pre omu la demnitatea de omu, republic'a lu educa la demnitatea de cetatien. Se ne întielegemu. Amenduoi ii respingemu pe cesari. Socialisti si republicani! se ne intrunim in contr'a inimiculu nostru comunu. In contra carui inimicu? In contr'a absurditateri, contra unci fapte rusinóse ce apésa lumea si-i suge medu'a, contra unei fiere ce are mii de ghiare si neci unu capu, in contr'a peatósei incarnatiuni a vechiei monarchii militare, carea ne prinde si de gura si de punga, carea are unu bugetu de milióne, ostasi si administratori, dar n'are amici. Se cugetămu la acea di, in carea Europa va ajunge a se organiza libera casí acósta mica Suitiera. Marire revolutiunei ce vine!“ (Aplause entusiastice. Membrii comitetului vinu a-i stringe man'a lui Hugo, carele'si stergea lacrimile).

Despre caletoria Domnului Carolu la Livadi'a,

publicasemu o corespundintia din Bucuresei. La acést'a ni responde acum „Democratia“ diurnalu ce apare in Ploiesci. Ni pare reu că „Democratia“ n'a cetitu „Albina“ cu

atentione, ma neci corespundintia nóstra dic Bucuresei n'ò reproduce de la noi ci din a dóua mana. Astu-feliu se intempla ca replic'a „Democratiei“ se contiena unele presupuneri ce, cetitorii nostri vor sci prébine că nu ni se potu adresá nóa si prin urnare e de prisosu se dámu respunsu la ele. Totusi noi vom reproduce aci intregu acestu escelinte artielu alu „Democratiei“, căci contiene descoperiri fórté interesante. Cuvintele colegei nóstre sunt acestea:

Pana acum noi nu ne-am pronunçiatu asupr'a caletoriei ce ministeriulu actualu a consiliatu Capului Statului d'a întreprinde la Livadia, cu scopulu, de a visitá pe Tiarulu si familia sa; dar vedindu foile guvernamentale că nu găsescu altu argumentu pentru sustinerea acestei enorme gresiei politice de catu apretiuirea cator-va díarie ce nu se publica in lantrulu tieriei, ne hotărămu si noi a dice cate-va cuvinte intr'acést'a cestiune spinósa si fatala.

Unulu din diariile ce se rotesce in favórea numitei caletorii fiindu Albin'a diariu romanu ce se publica la Pesta, cu Albin'a dar vom discute.

Mai anteu incepemu prin a declará că vedemu cu unu profundu regretu pe o fóia ce pururea a fostu inspirata de sentimente nationale, devenindu propétu'a unui ministeriu ce este afara din natiune, si a unei politice a careia ossia este radiemata pe dóua poluri: Berlinulu si Petersburgulu.

Precum inse ómenii au mominte de slabitine, asemenea se pôte intempra si diarielor, si numai ast felu ni potemu splicá acést'a ratacire politica a Albinei;

Dar *Albina* sustiene că precum opositiunea acúsá pe D. Bratianu de simpatie politica cu Pruso-Ruse, totu astfelu este acúsatu si Ministeriulu Ghica-Cogalnicénu de organele partidului liberalu, si că din acést'a cauza nu pôte durá la noi nici unu guvern si nici o sistema.

Se ni fia permis d'a propunc o rectificare. Daca unu guvern consistu intr'a avé spioni in locu de administratiune seriós'a intru a avé Tribunale fara a avé justitia, intru a pune jundamii si bandele electorale de a votá in loculu cetatieniloru, spre a alcatu Senatulu si Camer'a, dupa poff'a ministriloru, atunci avem si noi unu guvern; dar sistem'a i o tagadăm, căci sistem'a presupune idei, ide'a presupune finta, si acestu guvern nu e de catu o papsia pe care strainii o impodobescu cu decoratiuni si totu strainii o si jóca;

Catu pentru aceea că D. Bratianu a fostu acúsatu de opositiune ca simpatie Rusiei si Prusiei si că Cabinetulu actualu este victim'a acelor'a-si manopere éta ce respundemu.

Unu anu de dile Rusi'a si Prusi'a au lucratu spre a atrage pe D. Ioane Bratianu in mrejiile lor; consiliu acestoru poteri ilu visitau neincetatu, si neincetatu i faceau cele mai stralucite promisiuni de durata a guvernului seu si de o sustinere cordiala.

Dar D. Bratianu care cunóse pe Rusia si care scie că in Romania, precum in intregulu orientu, Prusi'a este la ordinea Rusiei, nu a primitu ca din granitu ce éra, alu principielor liberale si alu Romanismulu, se devina ipsosulu pe care D. Gortchakoff se lu imladia dupa capriciul seu.

Opositiunea de atunci scia de ce merge si consulu Prusianu si consulu Muscalu la D. I. Bratianu: scia asemenea că propunerile si ademanirile lor nu gasiau nici unu succesu, si cu tóte acestea cele mai infame calomnie si cele mai nerusinate mintiuni se aruncau asupr'a acelu cabinetu.

Se fie totu asiá si cu Ministeriulu Ghica-Cogalnicénu? Că D. Cogalnicénu cu cate-va luni mai nainte d'a veni la Ministeriu a fostu in Prusi'a de si-a facutu profesiunea de credintia, e unu ce de notorietate publica;

Că D. Kaiserling, consulu Prusianu, si-a întrebuintatu tóta influentia pentru ca D. Cogalnicénu se intre in ministeriu cu D. Bratianu, si D. Bratianu a refusat, este éra, unu ce de notorietate publica;

Că concesionarii drumurilor de feru au lucratu la Berlinu se cada ministeriulu Bratianu pentru a nu predá lucrările drumurilor ce le erau concesse sub unu controlu severu, ci sub o administratiune complacenta, si că nu a pututu gasi unu omu mai propriu pentru acést'a misiune de catu pe D. Cogalnicénu si pe Dimitrie Ghica, este unu ce si naturalu si de notorietate publica;

Că acei vulturi rosii prusieni, au luat in

ghearele loru inim'a, dacă au avut'o, si a Dlui Ghica si a D-lui Cogalnicéanu, si au depus'o la piciorle Dlu Bismark, sperămu că acést'a nu va fi considerata ca o ipotesa absurda;

Că Sant'a An'a Rusésca e aternata acum próspatu, la gatulu D-lui Prim-ministru, nu ni se va tagadu;

Că aceste decoratiuni nu se dau decatu pe serviciu facute acelor State, éra-si nu ni se va tagadu;

Că aducerea generalului Macedonski in armata, contra legiloru tierii, si disolvarea Camerei pentru acést'a persóna, de sicuru este unu fitilu alu consulului Rusescu, — s'a spusu acést'a de la Tribun'a Adunarii de catra D. Ioane Bratianu care scie multe si le scie bine;

Că tratatulu pentru navigatiunea Prutului incheiatu intre Cabinetulu de Bucuresei si celu de pe marginea Nevei, nu este facutu de florile marului, lasămu pe lectorii nostri se judece;

Că visit'a de la Livadi'a este capetulu acestu lantiu de fapte si că convocarea corpuriloru leginitorie Romane in Livadi'a este si elu unu faptu nu de mica insemnătate;

Sperămu că tóte acestea vor puté convinge chiar pe incredulu *Albina*, despre simpatiile Ruso-Prusiane ale cabinetului Ghica-Cogalnicianu.

Dar foile ce sprijinu ministeriulu actualu se nu ni impute neconsecintia, se nu ni dica:

Ati acúsatu anteu acestu ministeriu că este Austro-Maghiar: si-acum l' acúsati de Ruso-Pruso-filu?

Căci vom responde:

Lupt'a opositiunei întreprinsa contra Ministeriului Gulescu-Bratianu este adeveratu că a fostu condusa de Austro-Ungaria si s'a facutu in numele Austro-Ungariei;

Se armăza tier'a, strigá opositiunea; se armăza tier'a, strigá si Beust.

Bratianu agita orientulu strigá opositiunea; Bratianu agita orientulu strigá Beust; Romania e unu arsenalu, strigá opositiunea; Romania e unu arsenalu strigá Beust.

Bratianu lucréza la infintierea unui regatu Daco-Romanu, strigá opositiunea; Bratianu lucréza la infintarea unui regatu Daco-Romanu strigá Beust;

Dar fostii nostri boeri sunt invetiati se slujéca la mai multi stapeni, si dacă Austri'a a fostu motorulu principálu a venirii lor la putere, Rusi'a si Prusi'a a facutu dintr'ensii instrumente totu atatu de devotate, si faptele care le-am citatu sunt dovedi necombatute.

Si apoi *Albin'a*, trebuie se aiba mirosulu finu, ea trebuie se întielega parfumulu floriloru resarite in pamentu Romanescu dupa insasi placerea cu care le pricece Romanismulu; candu inse Romanii intorceu nasulu cu desgustu de la buchetulu Ghica-Cogalnicénu, cum se pôte ca unu organu inteliginte ca *Albin'a* se se insiele a crede că acestu buchetu e ruptu din sinulu natiunei?

Muscele ingrasiate din ciorb'a bugetului, ca *Adunarea Nationala* si ca *Pressea* se ié unu stiru dreptu unu trandafir, candu e vorba de patronii lor, o întielegemu; *Albin'a* inse se credia că tóte guvernele din Bucuresei sunt Romanesci, si că tóte muscele facu miere, acést'a n'ò întielegemu.

Discursu a supr'a tragerii la semnu.

Armele si calitatile romaniloru apretiuite de straini. Romanulu e mare.

de G. Mihalescu, membru alu comitetului de tragere la semnu judetianu;

pronunçiatu la ocaziunea inaugurarii acestei serbatori in jud-tiulu Covurlui, in di'a de 15 aug. 1869.

(Incheiare)

Acum Dloru, dupa ce veduramu organizatiunea si traditiunea nóstra pentru spiritulu de armare, dati mi voia a vi spune in cateva cuvinte armele cu care Romanii capetaru laure in campulu luptelor: „Armele Moldoveniloru erau casí ale Munteniloru arculu, suliti'a, securea, sabi'a, palosiulu, maciuc'a, pusc'a care la densii se numea sançtia etc. In resbóiele nationale se slujiau cu cósce, topóre.

Arculu, dice storiculu Cantemiru, l' intindu fórté bine, si se pricepu a purti suliti'a, dar cu sabi'a totu deun'a facu mai multa isbanda.

Gustulu Romaniloru pentru arme, a trecut in cantecele nóstre de vitegia. Éta ce fru-

mosu canteceu gasimu in colectiunea de poesii ale Dlui V. Alessandri. Balad'a porta titlu: „*Stegéru lu Cornulu*“ adeca 2 arbori din cari Romanii si fabricau mai cu séma armele loru natiunale: *maciuc'a, busduganulu, arculu*:

— Frate, frate de Stegérul!
Lasa me se taiu unu paru
Se mi facu osie la caru.
— Fratióre Romanasiu
Voiosu parulu da-ti-l'asiu
Dac'ai face tu din elu
Ghioga mare nestrugita
Cu piróne tintuita
Si cu dens'a de-ai luptá
Se aperi mos'a ta.
— Cornule ce nu te 'ndoiu
De-o crénga se te despoiu
Se mi facu pragina de boi?
— Fratióre Romanasiu,
Crénga lunga da-ti-o-asiu
Ca s'ò faci arcu de resboi
S'alungl' Lesii dela noi.
Lasa boii, fratióre,
Si te da la venatóre,
Cá nu-e timpu de plugaria
Ci e timpu de vitegia.

Auditi cum Romanulu scia se lase interesele personale, se-si lase carulu, boii, plugulu candu *mos'a, patri'a sa*, éra in pericolu, candu dusmanii fie aceia Lesi, séu alti feciori de barbári, indrasniau se tréca peste *hatarulu mostei*?

Si apoi éta cum respondea Romanulu atunci la apelulu codrilor, adeca a tribuniloru sei:

Codri, codri, me juru eu
Se ucidu cu bratiulu meu
De totu cornulu unu dusmanu
De Stegérul unu capitaniu.

Nu credeti că acestea erau numai vorbe. Cetiti istoria: Spuna Ungurii ce-au patitu la Baia? întrebati de Lesi cine-au aratu dumbrava rosia? cu 47,000 de ómeni n'am stinsu noi 120,000 de Turci in cotulu Barladului la 1473? Cu 12,000 n'am umplutu noi *Valca-Alba* de ósiale a sute de mii Musulmani? La Calugareni cu 16,000 si Turcii de 12 ori mai numerosi, n'au doveditu Romanii cine sunt si cum sciu se-si apere *Mos'a*? N'au doveditu că cantecele lor nu éra numai vorba, ci fapta? — Afe dar, cei cari au indragitu *mos'a* nóstra, că noi cesti de astadi vom sci a insemná pe ori care ar fi autorulu cu tezari! Se finu dar in totu deun'a mandri de traditiunile nóstre vitejesci, si cu o consciintia luminata se sfidămu calomni'a in publeria despretiului.

Fiam'a armeloró nóstre nu s'a marginitu inse, numai pe scen'a tierii: Parisulu a veditu Olfenii nostri, condusi de unu fiu alu Oltului, de Banulu Maracina: Oferindu Francei in momintele cele de crisa, bratiulu, bun'a nóstra dispositiune pentru sor'a ce ni-a respunsu apoi cu atata marinimia.

Éta sub ce frumóse trasaturi descrie ilustrulu nostru poetu D. V. Alessandri, in poesi'a titulata „*Banulu Maracina*“, sosirea Romaniloru la Parisu si întrevorbirea regelui Filipu cu bravulu nostru Olteanu:

— Ce voiesci? Regele 'ntreba.
— „Sun Romanu dela Carpati,
„Si-aduceu cincí-diecí de barbati.
„Ce sunt gat'a ca si mine,
„De-a murí toti pentru tine,
„Aperandu cu bratiulu loru
„Francia si-ati eu onoru!

Uimitu Regele-atunci dice:

— „Bunu sositu la noi, vointee!
— „Spune nóa cine esti?
„In Carpati cum te numesci?
— „Eu sun Banulu Maracina
„Caruia Oltulu se 'nelina. —
— „Tiene spad'a mea in dlaru,
— „Bravu Marcheze de Ronzar!“

Marienburgulu, departe spre Baltic'a va spune multu timpu Europei întregi cum 400 moldoveni, la 1422 sub Alessandru Celu Bunu, luara cetatea cea mai fortificata de natura si de arte, aperata de ostasii cei mai vestiti a epocii de atunci, de *calarii teutoni*. Totu cu asta ocaziune istoria ni spune că, Alessandru trimise si cativa juni nobili spre a le dá ocaziune se *invetie maestría armelor*. Vedeti si de aci inca odata: insemnçtatea armeloró nóstre, si ce grige puneau Domnii nostri ca se invetiámu maestría armeloró.

Éta pentru ce insisi strainii nu pot se nu esclame, patrunchi de admiratiune, la ficcare pagina din Istoria nóstra, in care se oglindescu figura unu mare erou, unu mare Domnu. Din cate-va esemple veti întielege ce a fostu fama numelui nostru. Nu vi voiu citá aci condeie

lustre ca a lui Michelet, Quinet, Vaillant, Regneault. Mi se va dice: limbajului sangelui de rasa, a pusu indulgentia in loculu analizei. De aceea vi voi aduce esemple din scriitori straini chiar rasei nostre.

Éta cum se exprime poléculu Dlugos, asupra lui Stefanu celu mare:

„Oh! Ce barbata mîndritia! Care nu e mai pucinu de catu au fostu vitejii cei de demultu, si de cari atat'a ne miram, si carele pre vremea nostra atatu de tare a infruntatu pe Turcu, catu se pôte dice a fi celu d'antaiu d'ntre toti principii cati sunt pe lume. Dupa cum judecu eu, prè vrednicu este ca lui se sc *incredintieze ocar-muirea lumii tôte.*

Unu scriitoriu polonu din véculu XVI. Oricovie, astfolu apretiucesc pe Romani:

„Ei sunt ómeni fierosi, inse fôrte viteji, si nu mai este altu nému care se aiba hotarc asiá de anguste, si se se lupte mai multu pentru glori'a resbului, pentru aretarea vitegiei.“

Ér Engel, istoricu sassonu, apretiuindu tenacitatea si mandri'a rasei Romanului dice cá: „desi Romanulu a suferitu multe plage, a fostu apesatu si despiciatu de Roma, totusi nu incéta a se numi cu numele genericu de Romanu, pentru cá simte in adeveru cum i gurge prin vine singe de Romanu.“

Voiți acum se aveti o ideia ce cugeta invetiati germani cari nu sunt orbiti de patinui, despre calitatile nostre intelectuale, despre puterea spiritului nostru? Éta aci invetiati Hoffmann ce ni spune:

„Ei (Romanii) au o pricepere asiá de mare, intielegere asiá decisiva, agerime asiá de mare, impreunate cu o indemanatate in purtare, cum vedemu la Romanulu celu mai de randu si mai nevetiatu, nu se mai afla nicairi. Acestu poporu instruindu-se si aducendu-se la cea mai nalta civilizatiune, ar fi potrivitu, se stee in fruntea culturéi spirituale a intregéi omeniri.“ — Auditi Romani, unde este loculu vostru? *in fruntea culturéi umane!* Auditi cum ve apretiescu ómenii cei mari de sufletu, cari ridicati mai presusu de cerculu patimilor, intielegu si judeca dreptu, cu ochiulu liniscitu alu sufletului.

Curagiu dara; la lucru! . . .

Armati-ve mintea cu luminile cartei; armati-ve bratile cu luminele focului, a perfectiunii armelor. Iubiti scól'a, iubiti gard'a, trageti desu la tinta si vom fi mari. Dá! Romanii, sunt mentii a fi o mare natiune.

Romanii sunt mari prin trecutul lor vitejescu. Romanii vor continuá a fi mari prin cultura: invetiati Hoffmann ne asicura. Ce ni trebuie dar pentru ca se fimu, se ne afirmam? Iubire, iubire de scól'a, iubire de arme. Éta secretulu, éta parghi'a pe care vom razemá l-niseea, imflorirea statului nostru.

Intielege-vom óre? Patrunde-se-vor Romanii de acést'a? . . .

Acestea erau ingrigirile unuia din ministrii de astadi, cu cati-va ani naintea Unirei. Anii trecura. Astadi éta-ne uniti; éta-ne liberi in fati'a institutiunilor nostre strabune. . . . Multimea, inbuldirea vóstra, Romani, in jurulu acesteia mari sberatori, este garanta puternica despre simtiintele, despre vointi'a nostra. Pare cá audu o vóce tainica, unu presintimentu ce me misca. . . . Sunt bataile inimei nostre, miscata de suvenirile gloriei, este vócea parintilor nostri ce ni dice: *lucrati.*

Inca unuminatu si voi reprezentanti ai comunelor, voi tragatorilor veti fi chiamati a face o lucrare. . . . trageti, tinta vi este intinsa. Nu uitati inse, cá mai pre susu de tintele comunelor, mai pre susu de tintele Judetiilor, este o tinta mare divina: *este Romanismulu;* Ér mai pre susu de premiele ce veti primi de la noi, este cunun'a Patriei, cunun'a unci Romanie frumóse impletita de *némulu Romanescu.*

Acum nainte de a trage se strigam din adaneulu sufletului:

Traiésca Romani'a si poporul ei!!

Traiésca Carolu I Domnulu Romanilor!

Cartile scolastice.

(Respondu. la articolulu resp din Albin'a N. 69.)

Domnule Redactore! „Albin'a“ in nr. seu 69 a. c. aduce unu tractatu intitulatu „Cartile scolastice“ in care corespundintele,*) dupace tra-

ge in discussiune lucruri, ce de siguru nu vedescu multa buna-credintia din parte-i, vine a vorbi despre cartile scolastice din arhidieceasa greco-orientala. Acelu articulu, ca se fiu scurtu, éerca a combate cu deosebire dóue lucruri, si anume.

(1) Cáci pentru compunerea cártilor scolastice nu se deschidu concurse cu premie din partea tipografiei arhidieceasane, ci s'ar protege, dice, si monopolisá scrierile unuia, si

(2) Cáci s'ar introduce in scóle carti nesupuse esaminárei si aprobarei unci commissiuni de barbati competinti.

Invinuirile aceste sunt indreptate directu asupr'a Inspectoratului scolasticu supremu, dar indirectu ele tientescu si asupr'a subscrisului, carele in restimpu de 8—9 ani a compusu si edatu si elu cáte va carti scolastice.

Eu firescu nu mi potu arogá, a me face nechiamatu aperatoriu lucrurilor Inspectoratului supremu, mai cu séma fatia cu unu atacu mascatu si anonim, dar acést'a nici cá este de lipsa, pentru cá staruintele de dóne diecenii ale acestui Inspectoratu sunt mai pe susu de atacurile unui articulu jurnalisticu: ele sunt cunoscute lumii, pentru cá s'au facutu la lumina si vedescu la totu pasulu zelu de inaintare si luminare, desti cá tóte inceputurile dau preste nenumerate greutati. De aceea dar me voiu margini a sustiené nunai atacurile indreptate asupr'a mea, declarandu inainte, ca voi abate discussiunea de pe terenulu odióselor personalitati, cari facu intre noi atat'a stricaciune, si o voiu transpune pe terenulu celu solidu alu realitati obiective, fiindu convinsu, cá numai asiá se pôte aduce folosu causei celei in adeveru momentóse din cestiune.

Cátu pentru punctulu d'antaiu, corespundintele e de parere, cá déca Inspectoratulu supremu scol. insarcineza pre cine-va cu compunerea unei carti, prin aceea se creéza unu monopolu, cáci atunci alti scriitori, cari din intemplare séu disgratia nu vor primi asemenea insarcinari, remanu neconsiderati, „si-potu pune condeiulu in cuiu“ etc.; de aceea parerea lui e, ca pentru compunerea cartilor scolastice se se deschida concurse, ca prin acést'a se se steruesca emulatiune intre scriitori. — Ce se atinge de escrierea concurselor pentru compunerea cártilor de scól'a, eu nici sum in contr'a lor, dar nici asceptu dela ele mantuirea scólelor nostre; cáci ca cele mai multe lucruri din lume si concursele aceste au partea lor cea buna si partea lor cea rea. Partea cea buna e, cá in adeveru se pôte nasce prin trencele óre-care agitare si emulatiune intre autori, si din mai multe scrieri incurse se pôte alege apoi mai cu inlesnire acelea, cari se credu a fi mai bune. Dar de alta parte nu trebuie se trecemu cu vederea, cá emulatiunea, ce se produce numai prin concurse de aceste, este o emulatiune fortia, va se dica nenaturale si de aceea si neperseverante, efemera, produsa adeseori numai prin speranti'a castigárei premiului si stinsa totu atatu de repede in urm'a desilusiunárei. Vai de noi invetiatorii si vai de tinerimea incredintiata ingrigirei nostre, déca numai concursele cu premii ne vor face a luá pén'a a mán'a si a scrie si a publicá cáte ce va despre obiectele aceste, cu cari ne ocupam in tóte dilele! Altu defectu alu concurselor e, cá trece adeseori multu timpu indesiertu, pana candu incórgu elaborate, precum despre acést'a ne poturamu convinge in trecutul cela mai de curendu din premiele lui Rosetti, scl. Dar se trecemu si preste acést'a si se dicemu, ca au incursu mai multe elaborate; cine garantéza pentru aceea, cá se va recunósce premiulu elaboratulu celui mai bunu? De siguru nici multimea, nici varietatea scrierilor, ci numai valórea lor, dupa cum adeca aceea se va constatá prin organulu censoriu.

Acest'a insa, cu concurse séu fora concurse, astadi nu-lu avem aiurea, far' in Inspectoratele supreme scolastice. Dar Sinódele séu Congressele? Ele ca nisce corpuri legislative, ce se aduna numai din candu in candu, nici vor voi, nici vor poté a se ocupá cu censurarea cártilor scolastice, precum in adeveru avem unu csempu viu chiar de la Congressulu din anulu trecutu, carele fôrte corectu a indreptatu nisce operate de felulu acest'a cátra Consistóriele eparchiale. Ar mai remané dar ca a trei'a modalitate, a se constitui o commissiune de barbati competinti, carea se censureze atari opuri intrate in urm'a concurselor; acést'a inse din multe cause e nerealisabile, ba potu dice chiar nepractica astadi, candu si asiá stánu in ajunulu Sino-

dului eparchiale constituante, ce are a se aduná pe domine'a Tomei 1870. Si asiá in ultima analysi totu acolo ajungu elaboratele si pe calea cea lunga si dubia a concurselor, unde ajungu si pe calea mai scurta si mai sigura a activitati libere spontance: la Inspectoratulu supremu scolasticu, respective la Consistoriu eparchiale, va se dica la organulu acel'a, cátra care m'am adressatu eu cu rogarea pentru censurarea scrierilor mele. — Dealtmintrea corespundintele este in ratacire, déca afirma, cá la tóte natiunile civilizate cártile scolastice se elaboréza dupa concurse. In Germani'a d. e. scriu, scriitorii, frescu cu deosebire invetiatorii cártile scolastice liberu si din indemnulu propriu dupa felurile lor puncte de manecare didactice, si apoi organele scolari respective alege din cártile esite acelea, cari corespundu mai bine trebuintelor timpurali si locali, si acestea introducendu-se prin scóle remánu usuate pana atunci, pana candu sunt postpusa prin altele mai bune, mai perfecte, mai corespunditoare. Pentru ce se nu póta fi si la noi asiá? Stau cártile mele in cale altor cárti? Este opritu cine-va, ca se nu compuna si elu o carte, pentru cá am compusu si eu un'a? A trebuitu corespundintele se ascepte esirea cartilor mele fora concursu, pentru de a strigá, cá nu e bine asiá, cá *trebuie concursu?* Ei — dice corespundintele — dar Inspectoratulu supremu te a insarcinatu pre tine si pre altulu nu? Inse insarcinarea acést'a n'a fostu secreta, ca se nu scia nimenea de ea, nici in scrisu, oficiósa, ca altii se se descuragieze si se nu scria si ei, ci o simpla provocare verbala unu impulsu, precum s'a facutu si altor'a, care nici s'a datu, nici s'a primitu din partea mea in intielesulu acel'a ca eu se lucr sub protectiune si prin acést'a se inchidu altor'a drumulu, de a lucrá si ei. Dar in fine pentru ce n'a lucratu corespundintele inea nainte de a fi fostu invitatu eu? Séu pentru ce n'a remonstratu in contra aceste procederi indata atunci, candu a aflatu despre ea? Inse bine, ocaziunea cea oportuna a trecut nefolosita, Inspectoratulu supremu a gresitu, s'a adresatu catra unu omu necepace, care nu are chiamare a face cárti pentru scólele nostre, cartea cea „de sub protectiune“ a esitu rea, miserabile; ce e de facutu? Éta ce! Vina, Dle corespundinte, fa tu séu altulu alt'a, dovedesce pana la evidintia grosolaniele mele, si Inspectoratulu supremu, de nu de alt'a, barem de rusinea lumii va lapedá caricatur'a mea si va adoptá cartea ta cea de modelu, — si éta s'a 'ndreptatu gresiel'a in modulu celu mai naturale. Dá, Dle corespundinte, precum e in Germani'a, asiá va fi si la noi si pretotindeni: o carte edata de A, pe langa tóte recomandárele ei de susu, se va poté sustiené numai pana atunci, pana candu B va compune alt'a mai buna. Atunci organulu scolasticu respectiu séu trebuie se lase cartea lui A destinului seu si se recomande pre cea mai buna a lui B, séu apoi se sustiena cu forti'a pre cea mai rea in contra opiniunei publice si chiar in contra convictiunei sale, — unu casu acést'a, de care noi in arhidieceasa de securu nu avem se ne tememu; éra déca cu tóte aceste ar obveni, *atunci* apoi se strige corespundintele cátu va poté: atunci va fi timpulu si loculu de a strigá! Pentru-cá déca corespundintele pretinde ca cártile scolastice se fia bune si efine si se aduca fondulu respectivu natiunale-bisericescu unu castigu órecare, apoi Inspectoratulu supremu de siguru inea este inspiratu de aceste dorintie si tinde cátra aceea si tienta la procurarea lor; si corespundintele, care se pare cá nu e nemernic in Jerusalimu, va scí, cá nici un diecesa romána nu stá in privinti'a acést'a inaintea arhidiecesei greco-orientale. — Dar fia cu concursele ori cum, acelea pana acum la noi n'au fostu usuate; celu putinu eu nu sciu, ca in tipografiile din Blasiu séu Sabiu se fia esitu cárti scolastice in urm'a vreunui concursu. Tipografi'a arhidieceasana din Sabiu in specialu esista de 20 ani, si cartile scolastice, cari i póta numele. meu, nu sunté nici cele d'antaiu nici unicele, la cari a datu Inspectoratulu supremu séu impulsulu séu spriginulu materiale din morale, ba acést'a n'a lipsitu nici unor'a din cáti i s'au infatisiatu; dar ca pentru vre un'a macar din cártile tiparite aici pana acum se se fia publicatu mai nainte concurse, mie nu-mi e cunoscutu *nici barem unu casu.* Dintre DD. Vasiciu, Popoviciu Barcianu, V. Romanu, Popescu, Marienescu, Bellissimus, Mihaltianu s. a., cari prin spriginulu Inspectoratului supremu au tiparitu aici vr'o scriere referitoare la scóle, n'a scrisu nici unulu dupa concurse, si nimeni nu

li-a imputatu, ci toti ne amu bucuratu vedindu, cá se face cáte ce-va si vedendu libertatea fiacáruia de a compune scrieri scolastice respectata intr'atát'a, in cátu fatia cu acést'a libertate concursele corespundinteli ni se paru a fi unu regressu, unu pasu cátra absolutismulu si centralismulu Contelui Thun, carele, déca nu-i scia face frontu tocmai acestu Inspectoratu, inea si Abecedariile érá se ni le tramita gat'a din Vien'a. De unde dar acum dintr'o data aceste incriminari, ale Inspectoratului supremu cá nu deschide concurse, ale mele cá stau sub protectiune si portu monopolu? Este acést'a o procedere corecta? Se potrivece acést'a cu maxim'a, la carea se provóca corespundintele, cá: Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica veritas? Asiá intielege corespundintia veritate? Numai mie singuru se nu-mi fia iertatu, a me folosi de libertatea scrierei, de carea s'au bucuratu toti si carea Inspectoratulu supremu n'a voit a o tiermuri prin concurse? Inse destulu despre acést'a: eu repetu, cá nu sum nici decátu in contra concurselor, dar declaru si aceea, cá de cáte ori me voi simti indemnatu si in stare a scrie ce va pentru scólele nostre, nu voi asceptá nici odata nici dupa concurse, nici dupa premie, ci voiu aflá, — ca si pana acum — concursulu in detorinti'a mea de fiu alu natiunei si bisericéi mele si de invetiatorii alu tinerimci lor, é' premiulu in consciinti'a mea!

(Va urmá)

Z. Boiu.

Beinsiu, 9|21 septembrie 1869.

(Despotismu avem. Tirani'a se pôte cá va veni) Alaltaieri nóptea, dupa mediulu noptii cam la un'a óra, servitoriulu orasiului cu doi vigili de nópte, navalira cortelulu unui studinte de clas'a a patr'a, de origine din Bucovin'a, care pentru indepartare si din caus'a paupertatei a ramasu aici in vacatiune, lu trediescu din somnu de langa amiculu seu, lu facu a se imbracá si-lu escortara la arestu din mandatiunea (precum spuse servitoriulu) judelului opidanu. Pana ieri la 9 óre lu tienia in arestu ca pe unu telhariu, desí tinerulu n'a patratu neci una crima. La atins'a óra judele lu pófti naintea sa, l'intrebá „de unde esti si ce cauti pe aici?“ Apoi dupa ce-ispuse tinerulu cá este din Bucovin'a, studiédia aici de unu anu, l'eliberá. La intrebarea tinerului cá de ce a fostu arestatu in capu de nópte? numai acelu simplu respunsu capeté de la judele — cá déca se sente vatematu in onóre, póte cautá mai departe. Éta procedur'a minunata, constitutiunala, si ce e mai multu de la unu jude care se crede si advocatu. Nu cumva judele cauta asi resbuná a supr'a bietului studinte pentru cá colegii acestuia mai strigara si densii cate unu vivat la alegerea lui Ionescu ablegatului nostru dietalu, si nu afinelui D. Sale? Dupa cum sum informatu, tinerulu, va face pasi la loculu seu pentru capetarea satisfactiunei. — Ce satisfactiune va urmá de la steparatorii nostri? vom vedé de órace in ochii multor'a dintrensi gimnasiulu acést'a, unicu romanu, e mare *berna!* Voiu incunoscintiá pe On. nostru publicu despre resultat.

Economia.

Oradea-Mare 21 septembrie

Astadi in tergulu nostru de septemana, fiindu totodata si tergu de tíera (carele se numesce de comunu si: tergu culesulu de vii) s'a infatisiatu poporu fôrte numerosu. Tieranulu si industriariulu, fie-care cu produsele sale, acursera de tóta partile. Neci privirea cea mai agera n'ar fi potutu observá veri o lacuna. Pretiurile fura aceste:

Siniculu de grán curatu clas'a I. cu 8 fl. v. a. — clas. II cu 6 fl. v. a. Secar'a 4 fl. v. a. — Siniculu de cucurudiu cu 4 fl. 80 cr. de ordiu 4 fl., de ovesu 3 fl. de fasola 8 fl. de malaiu menutiulu 9 fl. v. a.

Vitele cornute in pretiu moderatu. Parechi'a de grasuni 40 fl. v. a., parechi'a de oi 8 fl. Magea de lardu 33 fl. Pondulu (libr'a, fondulu) de carne de vita 26 cruceri.

Panea e scumpa. Vasulu (ciuberulu) de vinu de anu cu 14 fl. se intielege celu bunu.

In délulu Oradii, viiele sunt cam in rod'a de medilocu. Vinu nu va fi asié de bunu casí anu, din causa cá timpulu e totu cam ploiosu si recorosu. Culesulu in délulu Oradii se va incepe la 11 optobre.

Agricola.

*) N'a fostu corespundinte neci corespundintia. Nu intielegemu pe ce córd'a voiți s'o trageti cu acést'a afirmatiune. Iertandu-ne spatiulu vom reveni la acést'a tema.

Tergulu de tónna alu Sibiuului.

Estimpu se póte numi in tóta privinti'a bunu. Tergulu de vite cornute a fostu ceva mai slabutiú, din caus'a bólei de gura si de picióre, ce domnesce si acum intre vitele cornute, dar pentru aceea pretiurile loru totusi au fostu mari. Dintre cele de jugu s'a vendutu la 1600 de capete, pretiurile deosebite dupa calitate, o parchia de boi 150—400 fl. — Asemenea si dintre cai s'au petrecutu la vr'o 800 de capete a 30—400 fl. Oii si berbeci s'au petrecutu circa 4300 cu 9—12 fl. Tergulu celu slobodu anca a fostu bine cercetatu atatu de venditori catu si cumperatori, si au avutu unu resultatu imbucuratoriú pentru toti, cu deosebire articii de industria au fostu catu de bine reprezentati si fórté cercetati din partea tiereniloru, cari anca si-au vendutu cu pretiuri bunisióre productele loru.

Ce privesce unsoarele, acele anca au fostu cautate bine, asiá 100 punti unsoare de porc cu 34 fl, slanin'a (clis'a) 30 fl, seulu 24 fl, sapunulu 25 fl, luminari de seu 37 fl. Dintre productele crude s'au vendutu 1 parchia de pei de bou cu 36—45 fl, — de vaca 18—26, lan'a s'a vendutu cea mai fina 38—40 fl., mai ordinara 32—34 canep'a cu 18—22 fl. v. a. („Tel. Rom.“)

Varietati.

— **Santi ungresci se pornescu catra Bucuresci.** Ni spune „Pes. Ll.“ cumca Mari'a Sa Domnulu Carolu a cumperatu in Monaculu Bavariei cu 2400 fl. o icóna magiara „Prinsórea lui Franciscu Rákóczy II,“ depinsa de pictorulu magiaru Juliu Benzur. Se dá cu socotéla cá pre acestu santu ungrescu vor se-lu pornésca catra Bucuresci, bagu de séma de avantgarda honvidiloru. Mai bine l'ar porni catra Düsseldorf, daca n'a potutu remané in Monacu.

— **Turburare de posesiune.** In jurulu Pestei esu ostasii la essercitiile loru militari, cu cari ocazioni — precum spune „Ellenör“ — calca granele, rótele de la tunuri dimica napii si curcubetele etc. Daunle sunt mari. Proprietarii inse nu cutéza se céra desdaunare, fiindu cá desdaunarea (daca tocm'a se póte dobandi) de comunu este mica, éra procedur'a e impreunata cu spese fórté mari. Ce tíera de modelu!

— **Calea ferata între Orade si Clusiu,** precum se crede, se va poté totusi deschide in januariu ce vine. Daunle, causate lucrariloru prin essundarea Crisiului, nu sunt atatu de inspaimentatórie precum le socotiá lumea in mominte prime ale surprinderii.

— **Honvidi la granitie.** Spunu dualistele cumca in congregatiunea din Trei-Scaune, ce s'a inceputu in 4 l. c., s'a primitu o petitiune catra ministeriu, ca din caus'a conflictului la graniti'a transilvana-romana, ministeriulu se trimita acolo dóue despartieminte de honvidi.

— **Scandale calugaresci.** De candu s'a descoperitu tortur'a Varvarii Ubryk, alu careia precesu anca neci s'a inceputu pre buna cale, de atunci lumea tiene socóta mai multa de portarea calugariloru, si gasesce pre di ce merge scandale nóue si nóue, care de cari mai ingrozitórie. Acest'a de care luámú aci notitia, ni se pare cá întrece pe tóte. S'a intemplatu in Franci'a, in departemetulu Aix. In comun'a Beauvais erau invetiatori la scóla comunala doi calugari, si a nume pana in martiu a. c. dascali Lepelley carele in acésta luna paresi scóla si si ordulu calugarescu, éra dupa elu, din martiu pana in iuliu, dascali Alexandre. Cel'a e de 24 de ani, cest'a de 20. Trasi in judecata, s'a doveditu cá Lepelley a comisu 14 éra Alexandre 32 de atucuri in contr'a pudorii, fiindu victimele tóte mai tinere de 13 ani. Lepelley capetá 20 de ani de inchisóre la munca de sila, éra Alexandre inchisóre pe víetia si munca.

— **Alegerile dietali in Boemi'a** a datu resultatu favoritoriu partitei nationale cehice. Desclinitu in Prag'a, capitalea tíerii, au reesitu toti candidatii cehi, éra cei niemtiesci-guvernamentali intrunira nisce minoritati desparatórie.

— **Indreptare.** In nr. trecutu spusese-ramu cá principele de coróna alu Prussiei a venit catra Ghideleu la Imperatulu. Ne basasemu pe unu telegramu smintitu. A fostu principele de coróna alu Sassonici carele a venit la Ghideleu. Acum s'a si dusu inderetru a casa. Acusi va veni si principele prusescu, dar numai mai tardiu si numai in trecere catra Italia.

— **Polecii.** Federalistii prindu terenu pre di ce merge, si vor se inaugureze passivitatea. Partit'a ce si-a alesu devisa activitatea, condusa de d. Ziemiakowski, si-a infintiatu unu organu „Dniennik Polski,“ prin care cérca se demustre cá este bine a partecipá la senatulu imperiale, si cá pentru realisarea dorintieloru nationali polece nu este neaperatu de lipsa federalismulu. Ambele partite 'si disputa invingerea cu inversiunare. Vom vedé cá ce se va alege!

— **Ceremu indulginti'a oo. corespondinti, ale caror'a article nu incapura in nr. acest'a.** Vor aparé pe rondu.

Cursurile la burs'a de Viena.

(In 25 septemvre.)

Imprum. de statu convertatu cu 5 % 57.80 Imprum. nationalu 66.75. Actiunile de creditu 103.25. — sortiurile din 1860, 94.50 sortiurile din 1864, 112.50; Oblegatiunile desarcinarii de pamentu, cele ung. 77.50 banatice 76. 25, transilv. 76. — bucovin. 76. argintulu 120.75, galbenii 5.85; — napoleonii 9.82.

Temistórá in 20/9 1869.

Onoratiloru parinti se face cunoscutu cá la subseris'a se primescu prunci in hospitiu si quartiru, séu si numai cu quartiru pe anu in-regu scolasticu.

Marie Kováts

(2—3) Siebenbürger Caserne Nr. 19.

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci: in comunele *Silind'a* si *Paiusieni* — Comitatulu Aradului — se eserie concursu pana la 25 Septembrie st. v. a. c. cu care sunt impreunate urmatóriele emolumin'e, — si adeca: cu cea din Silindia 140 fl. v. a. 20 cubule de bucate 12 orgii lemne, 80 de portiunide tenu, si cortelu liberu cu gradina de legume.

Éra cu cea din Paiusieni 84 fl. v. a. 13 sinice de bucate, 8 orgiide lemne, 100 de portiuni de fenu, o chila de fasola.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, sunt avisati recursurile loru instruate cu documintele recerute, si adresate catra Prè O. consistoriu din Aradu pana la terminulu perfiptu, la mine subserisulu a le substerne in *Buteni*.

Buteni, 6 Septembrie 1869.

Andrei Machi m. p. Protopresv. si inspectore distr. de scóle.

(3—3)

Concursu.

In protopopiatulu *Halmagiului* Comitatulu-Zarandu se afla vacante urmatóriele statiuni invetiatoresci romane de confesiunea greco. orientala:

1. Statiunea din *Risculitia* cu léfa anuala 200 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
2. Statiunea din *Dobrotiu* cu léfa anuala 200 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
3. Statiunea din *Domnesci* cu léfa anuala 200 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
4. Statiunea din *Lungsoara* cu léfa anuala 150 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
5. Statiunea din *Brusturi* cu léfa anuala 100 fl. v. a. 7 cubuli de bucate, 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
6. Statiunea din *Bodesci* cu léfa anuala 175 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
7. Statiunea din *Talagiu* cu léfa anuala 200 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.

Doritorii de a ocupá un'a din statiunile a-cestea sunt avisati recursurile loru instruate cu documintele recerute, pana cu finea lunei septem., a le adresá catra respectiv'a Adunare bisericeasca — Facendu-se totu de odata cunoscutu cá alegerile in intielesulu statutului Organicu § 13 se vor intemplá in dilele prime ale lunei lui oct.

Halmagiu 31 augustu 1869.

(3—3) Comitetele interimale parochiale.

Spre luare a minte!

Tóte mobilele ce se aducu in comerciulu Romaniei se procura din Viena, de aceea efteuescu cu tóte insarcinarile cu 25% mai eftinu.

Galeri'a de mobile

a lui
Jos. Raftl, Opernring 17.

se recomanda prin depositulu ei de fabrica avutu sub garantia, oferindu cele mai nuoi si mai fine mobile de la

mesari, tapetiari si de lusu,
garniture de salóne, chilie de prandiu si de dormitu,
divane, otomane, balzache, scamne de leganatu etc. precum si cele mai eftine mobile pentru servitori. Depositu de fabricate precum orologie, cautatórie, candelabre, lampe, ampele, carniése, curtine. Mai multe sute de picture pentru salóne si alte multe nuoi si vechi picture artistice si obiecte diverse. Carte de modelu cu 250 de desemnaturi ce contine si pretiurile se póte procurá pe langa depunerea sumei de 5 fl. care suma se rebonifica la insarcinari mai mari, si e neincungiuratu de lipsa mai alesu pentru cumperatorii de cuantitati mari. (7—12)

Camine de marmore

in cuantitate mare, asié si lespedi de marmore pentru cafanerie, altarie, statue si pentru alte obiecte de marmore se potu capetá in depositulu de marmore a subsemnatului; tóte procurarile se efteuescu iute.

R. Masini,
Wieden, Freihaus, 3 Hof in Viena.

(2—3)

Orarie eminate si bune.

DEPOSITULU DE ORARIE

avutu, renumitu de multu ani,

alui
M. HERZ,
orologiaru orasianescu
Viena, Stephansplatz nr. 6.

in dosulu curtei lui Zwettl ofere alu seu depositu mare de totu felulu de orarie, bine regulate cu garantia pe unu anu, cu pretulu carentu. Pentru fie-care orariu regulatu se da garantia in scrisu.

Orarie portative de Genf

cualitatea cea mai eminata esaminata de c. r. imprimaria de bani.

Orarie pentru barbati,	de aur :	cu 2 fedele, 8 rubini	45—48
de argintu :	Cylinder, auru nr. 3, 8 rub. 30—36	email. cu diamante	58—65
unú Cylinder cu 4 rub. 10—12	„ cu fedelu de aur 37—40	Anker	45—48
„ cu rub. d'auru d-sar. 13—14	„ cu 15 rub. 40—44	„ cu sticle crist.	56—60
Cylinder cu 8 rubini 15—17	„ mai fine, fed. d'aur 46—60	„ cu 2 fedele	54—59
„ cu dóue fedele 15—17	„ cu 2 fedele 55—58	„ email. cu diam.	70—89
„ cu sticle cristale 15—17	„ cu fedelu auritu 65, 70, 80, 90, 100	Remontoir,	70, 80, 100
Anker cu 15 rub. 16—19	„ sticla crist. fed. d'aur. 60—75	„ cu 2 fed. 100, 110, 130	
„ mai fine cu fed. de arg. 20—23	Remontoirs fed. d'auru 100—130	Afara d'acestea se afla ori	
„ cu dóue fedele 18—22	„ cu 2 fedele 130—180	ce feliu de soiu de orarie.—Orarie	
„ mai fine 24—28		de argintu se aurescu pentru fl.	
„ engl. cu sticla cristalina 19—25	Orariu pentru dame,	1—1.50	
Orariu Anker de armia, f. dup. 24—26	de argintu :	Monograme si insemne se facu	
Anker Remontoir, fine se radica la urechia 28—30	de aur :	fórté eftinu.— Se afla orarie de aur	
„ cu 2 fed. 35—40	cu 4 si 8 rub. 27—30	si d'argintu cu insemne ungresci.	
Remontoirs sticle cristal. 30—36	emailate 31—36	Alarmatoriu cu orariu, 7 fl.	
Anker Remontoirs de armia 38—45	cu fedelu de aur 39—40	Alarmatoriu cu orariu, cari a-	
	email. cu diamante 42—48	prindu si luminarecandu aiarméza,	
	cu sticle cristaline 42—45	6 fl. Alarmatoriu pentru siguritate,	
		pregatitu ca se pusce candu alar-	
		méza, 14 fl.	

Depositulu celu mai mare de

Orarie cu pendulu (Pendeluhren) fabricate proprie

cu garantia pe doi ani.

a se trage in fie-care di 9, 10, 11 fl.	a se trage se repeteze la patrariu si la 6ra, 48, 50, 53 fl.
„ „ totu la 8, di 16, 17, 18, 19, 20 22 fl.	Regulatori la luna 28, 30, 32 fl.
„ „ se bata la óra si la 1/20, 33, 35 fl.	Inpachetarea pentru unu orariu d'acestua 1 fl. 50 cr

Reperaturile se facu hatu mai bine; insarcinari din strainetate se efteueza cu cea mai mare puntualitate trimittendu-se competinti'a anticipative, ori postcpendu-se de la posta; ce nu convine se primescu in chimbu. Orarie, auru si argintu se primescu in schimbu cu pretiurile celc mai inalte. Trimitiendu-mi-se pretiulu ori ca se primescu la urma de la posta, trimittu si in strainetate orarie, pendataura ege, si pentru cele ce nu se tíenu trimittu banii pe posta.

14—24